

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ № 3

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Галузь знань 26 «Цивільна безпека»
Спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма Правоохоронна діяльність (поліцейські)
Шифр за ОПП: ОК6

Мова навчання: українська

Кропивницький 2023

Розробники:

ТУРЕНКО Олег, професор кафедри
загальноправових дисциплін
факультету №3 ДонДУВС
професор, д.філос.н.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
загальноправових дисциплін

Протокол №1 від 15 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри
загальноправових дисциплін

Іван ІВАНОВ

Робочу програму погоджено з керівником проектної (робочої) групи
ОПП Правоохоронна діяльність (поліцейські)

Гарант ОПП
15 серпня 2023 року

Ольга МЕРДОВА

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Рік підготовки:	1-й	1-й
Семестр:	2-й	2-й
Кількість кредитів ЄКТС / годин	3/ 90	
Модулів:	2	
Змістових модулів:	2	
Лекції:	22 години	4 години
Семінарські:	22 години	6 годин
Практичні:	-	-
Самостійна робота:	46 годин	80 годин
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	екзамен	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:1	1:8

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: підготовка висококваліфікованих фахівців та фахівчинь правоохоронної діяльності, здатних володіти знаннями про організацію та діяльність органів судової влади, систему органів й осіб, які здійснюють правоохоронну функцію, характер їх взаємодії та призначення в забезпеченні прав і основних свобод фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб.

Завдання: сприяти глибокому засвоєнню нормативних актів, прищепити вміння працювати з ними; ознайомити з принципами організації судової системи в Україні та організації правоохоронних органів; дати чітке уявлення про сутність судової влади та про сутність правоохоронної діяльності.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни.

Передмовою вивчення навчальної дисципліни є «Теорія держави та права», «Поліцейська деонтологія». Компетентності, сформовані під час її вивчення, в подальшому будуть використовуватися під час опанування такої навчальної дисципліни як «Забезпечення прав людини в діяльності поліції».

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання				
	ПРН 1	ПРН 6	ПРН 8	ПРН 10	ПРН 13
	шифр програмного результату з ОПП				
Вміння працювати з інформацією: знаходити, оцінювати й використовувати інформацію з різних джерел, необхідну для рішення наукових і професійних завдань;			+		+
Оволодіння здатністю до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу;	+			+	
Вміння грамотно і точно формулювати інформацію з різних джерел, необхідну для рішення наукових і професійних завдань;			+		
Здатність критично оцінювати й переосмислювати накопичений досвід, рефлексувати професійну та соціальну діяльність;			+		+
Оволодіння знаннями основ теорії права, структури, стандартів правничої професії, володіння юридичною термінологією;				+	
Знання історії права та державних інститутів.				+	
Вільно володіти державною мовою		+			

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	ср		л	п/с	лаб	інд	ср
МОДУЛЬ 1												
Змістовий модуль. Історія держави і права												
Тема 1. Предмет і метод історії держави та права. Держава та право Давньосхідних рабовласницьких держав.	7	2	2	-	-	3	7	-	-	-	-	5
Тема 2. Держава та право античного світу	7	2	2	-	-	3	7	2	-	-	-	5
Тема 3. Феодальна держава та право.	7	2	2	-	-	3	7	-	-	-	-	7
Тема 4. Виникнення та розвиток буржуазної держави та права в Англії та США	7	2	2	-	-	3	7	-	2	-	-	5
Тема 5. Виникнення та розвиток буржуазної держави та права у Франції та Німеччині	7	2	2	-	-	3	7	-	-	-	-	7
Тема 6. Держава та право США і західноєвропейських країн в ХХ – на початку ХХІ століть.	8	2	2	-	-	4	8	-	2	-	-	6
Тема 7. Держава та право України-Русі, Галицько-Волинської держави та Великого князівства Литовського (кін. VIII ст. – поч. XVIст.).	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Тема 8. Державно-правове становище українських земель в Речі Посполитої. Державно-правовий устрій Запорізької Січі. Держава та право Гетьманата.	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Тема 9. Державно-правове становище українських земель у складі Австро-Угорської та Російської імперії (кін. XVIII ст. - 1918 рр.).	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Тема 10. Національне державне будівництво в Україні в 1917-1921 рр. Держава і право України у міжвоєнний період (1918-1941 рр.).	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	6

Тема 11. Держава і право українських земель у період від 1944 р. до 1991 р. та в роки незалежності України (з 1991 р.). <i>Модульна контрольна робота</i>	8	2	2	-	-	4	8	-	-2	-	-	6
Усього годин	90	22	22	-	-	46	90	4	6	-	-	80

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Змістовий модуль. Історія держави і права

Тема 1. Предмет і метод історії держави та права. Держава та право Давньосхідних рабовласницьких держав. Актуальність курсу історії держави і права. Предмет історії держави і права. Принципи та методи історії держави і права. Періодизація курсу історії держави і права. Державний лад Єгипту та Вавилону. Характеристика права Єгипту та Вавилону. Закони Хаммурапі. Право давнього Ізраїлю. Державний лад Індії та Китаю. Характеристика права Індії та Китаю. Закони Ману.

Тема 2. Держава та право античного світу. Утворення Афіньської рабовласницької держави. Реформи Тезея, Драконта, Солона і Клісфена. Державний лад Афін. Право Афін. Особливості виникнення Спарти. Державний лад Спарти. Право Спарти. Закони Лікурга. Особливості виникнення Давнього Риму. Реформи Сервія Туллія. Державний лад Римської республіки. Державний лад Римської Імперії періоду принципату. Державний лад Римської Імперії періоду домініату. Римське право ранньої республіки. Закони XII таблиць. Римське публічне право. Римське приватне право.

Тема 3. Феодальна держава та право. Загальна характеристика феодальної держави та права. Державний лад франкської держави. Реформа Карла Мартелла. Суспільний лад. Право франкської держави. Салічна правда. Державно-правовий розвиток ранньофеодальної Франції. Державно-правовий розвиток ранньофеодальної Англії. Державно-правовий розвиток феодальної Німеччини. Державно-правовий розвиток Візантійської імперії. Кодифікація римського права у VI ст.

Причини становлення станово-представницьких монархій в Західній Європі. Економічні зміни, поява великих міст – економічних центрів. Оформлення феодальних станів. Станово-представницька монархія у Франції. Генеральні штати, їх склад і компетенція. Станово-представницька монархія в Англії. Парламент, його склад і компетенція. Особливості станово-представницьких органів Німеччини в умовах феодальної роздробленості. Рейхстаг, його склад і компетенція. Ландтаги, їх склад і компетенція. Система права Франції. Система права Англії. Система права Німеччини.

Тема 4. Виникнення та розвиток буржуазної держави та права в Англії та США. Причини буржуазної революції в Англії: соціально-економічні, політичні. Початок буржуазної революції та громадянської війни в

Англиї. «Петиція про право», «Велика ремонстрація», «19 пропозицій». Громадянська війна в Англії, антироялістські політичні сили. Проголошення англійської республіки. Протекторат О. Кромвеля. «Знаряддя управління» 1653 р. Причини та наслідки реставрації монархії в Англії. «Habeas Corpus Act». «Славна революція» 1688 р., «Біль про права», «Акт про престолонаслідування (облаштування)». Утвердження принципів парламентської монархії. Становлення двопартійної системи. Право Англії: джерела права, цивільне право, кримінальне право.

Причини буржуазної революції в США: соціально-економічні, політичні. Початок війни за незалежність. I та II Континентальні Конгреси. Прийняття «Декларації незалежності Сполучених Штатів». «Статті конфедерації» 1781 р. – перша конституція США. Версальський мирний договір 1783 р. Конституція США 1787 р. Біль про права 1789 р. Формування та зростання соціально-економічного та політичного протистояння Півдня та Півночі США. Громадянська війна 1861-1865 рр. в США та її політичні наслідки. «Реконструкція Півдня». Формування двопартійної системи в США. Право США: джерела права, цивільне право, кримінальне право.

Тема 5. Виникнення та розвиток буржуазної держави та права в Франції та Німеччини. Причини буржуазної революції у Франції. Основні етапи революції у Франції. «Декларація прав людини та громадянина» 1789 р. Конституція 1791 р. ліквідація королівської влади. Проголошення республіки. Якобінська диктатура. Конституція 1793 р. Термідоріанський переворот, Директорія та Конституція 1795 р. Період Консульства та Конституція 1799 р. Встановлення, розвиток та падіння I імперії. Реставрація Бурбонів. Хартія 1814 р. Революція 1830 р. Конституція 1830 р. Революція 1848 р. Встановлення Другої республіки. Конституція 1848 р. Державний переворот 1851 р. Конституція 1852 р. та проголошення II імперії. Державно-правова характеристика Паризької комуни 1871 р. Встановлення Третьої республіки та конституційні акти 1875 р. Право Франції: джерела права, цивільне право. Кодекс 1804 р., кримінальне право. Кодекс 1810 р.

Падіння Священної Римської імперії германської нації. Віденський конгрес та створення Німецького союзу. Німецька буржуазна революція 1848-1849 рр. Конституція Пруссії 1848 р. Проект франкфуртської загальнонімецької конституції 1849 р. Поразка німецької буржуазної революції. Конституція Пруссії 1850 р. Боротьба Пруссії за гегемонію в Німеччині. Створення північно-німецького союзу. Конституція союзу 1867 р. Франко-пруська війна 1870-1871 рр. та створення Німецької імперії. Конституція Німецької імперії 1871 р. Право Німеччини: джерела права; цивільне право. Укладення 1896 р., кримінальне право. Кодекс 1871 р.

Тема 6. Держава та право західноєвропейських країн та США в XX – на початку XXI століть. Державно-правовий розвиток Франції з початку XX ст. до початку 20-х років XX ст. Розвиток політичного режиму Третьої республіки у Франції у міжвоєнний період. Падіння Третьої республіки. Державно-правовий розвиток конституційної монархії у міжвоєнний період та під час Другої світової війни. Оформлення двопартійної політичної системи

Великобританії. Право Франції: джерела права, цивільне право, кримінальне право. Право Великобританії: джерела права, цивільне право, кримінальне право. Політико-правові наслідки листопадової революції 1918 р. Державний лад Веймарської республіки та Конституція 1919 р. Політико-правові аспекти приходу нацистів до влади. Зміни у Конституції 1919 р. Державний лад Третього рейху. Репресивно-каральна система нацистської Німеччини. Право Німеччини: джерела права, цивільне право, кримінальне право. Політичні та соціальні аспекти встановлення фашистської диктатури в Італії. Державний лад фашистської Італії. Корпоративна держава. Загальна характеристика права Італії.

Встановлення Четвертої республіки у Франції. Конституція 1946 р. Криза Четвертої республіки. Перегляд Конституції 1946 р. Встановлення П'ятої республіки. Конституція 1958 р. Розвиток П'ятої республіки з 70-х років ХХ ст. Державно-правовий розвиток Великобританії: державно-правовий розвиток конституційної монархії та державних органів Великобританії, внутрішня та зовнішня політика Великобританії у другій половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст. Право Франції: джерела права; цивільне право; кримінальне право. Право Великобританії: джерела права; цивільне право; кримінальне право. Післявоєнний устрій Німеччини. Окупаційний режим на території Німеччини. Утворення ФРН та НДР. Конституція ФРН 1949 р. Державно-правовий розвиток ФРН у 50-80-ті роки ХХ ст. Об'єднання ФРН та НДН. Розвиток єдиної Німеччини.

Державно-правовий розвиток США на початку ХХ ст.: теорія «Нового націоналізму» Т. Рузвельта, програма «Нової демократії» В. Вільсона, формування антимонопольного законодавства. Зміни у державному механізмі США. Розвиток США у період економічного піднесення. Причини Великої американської депресії. Головні напрями «Нового курсу» Ф. Рузвельта: реформування банківсько-фінансової системи, реформування промисловості («Кодекси чесної конкуренції»), реформування аграрної сфери, реформування соціальної сфери та профспілкових відносин. Закон Вагнера 1935 р. Право США: джерела права, розвиток делегованого законодавства, цивільне право, кримінальне право.

Державно-правовий розвиток США у 1945-50-ті роки ХХ ст.: антикомуністичне та антипрофспілкове законодавство адміністрацій Г. Трумена і Д. Ейзенхауера. Шляхи подолання расових проблем. Державно-правовий розвиток США у 60-ті – 70-ті роки ХХ ст.: програма «Нових рубежів» адміністрації Д. Кеннеді, програма «Великого суспільства» адміністрації Л. Джонсона, особливості політики США уряду Р. Ніксона, програма «Добровільних обмежень» адміністрації Д. Картера. Державно-правовий розвиток США з 80-х років до початку ХХІ ст.: політика «рейганоміки» адміністрації Р. Рейгана і Д. Буша-старшого, державно-правовий розвиток США за часів президентства Б. Клінтона, Д. Буша-молодшого, Б. Обама та Д. Трампа. Право США: джерела права, цивільне право, кримінальне право.

Тема 7. Держава та право України-Русі, Галицько-Волинської держави та Великого князівства Литовського (кін. VIII ст. – поч. XVI ст.). Піднесенню Руської землі. Державна діяльність князів. Реформи Олега, Володимира Великого, Ярослава Мудрого. Теорії походження держави у східних слов'ян. Форма правління – вищі органи влади та управління (Великий князь Київський, Віче, Боярська Рада, князівські з'їзди). Місцева адміністрація (удільні князі, волостителі, посадники). Двірцево-вотчинна система управління. Община (вервь). Роль візантійського, римського, канонічного та звичаєвого права у формуванні правової системи Руської держави. Церковні устави. Рецептвані джерела права: «Номоканон», «Прохірон», Книги законні, Номоканони. «Руська правда». Її списки та редакції. Судова система. Процесуальні дії (заклич, гоніння сліду, звід). Цивільне право (право власності, зобов'язальне, спадкове, шлюбно-сімейне). Види злочинів та системи покарань. Церковна система управління та збору податків (десятина). Суспільний устрій держави (вільні общинники, смерди, закупи, рядовичі, холопи, челядь, ізгої). Галицько-Волинська держава. Особливості її державного устрою, суспільного ладу та система права «Дуумвірат». Коронація. «Ярлик на правління». Запровадження Магдебурзького права у містах.

Включення українських земель як автономії до складу Великого князівства Литовського. Великий Литовський князь, центральна та місцеві адміністрації. Крєвська унія. Городельська унія. Станова організація суспільства: магнати, бояри, шляхта, духовенство, міщани. Різні категорії селянства. «Старії думи». Пани – Рад. Сейм. Старости, воєводи, городничі. Судова система.

Тема 8. Державно-правове становище українських земель в Речі Посполитій. Державно-правовий устрій Запорізької Січі. Держава та право Гетьманата. Річ Посполита. Люблінська унія. Королівські привілеї. Судебник князя Казимира Ягелончика 1468 р. Литовські Статути. «Устава на волоки» 1557 р. Петриківський Сейму 1496 р. Оформлення кріпацтва в Польщі. Каланні, ординці, сотні люди – напівзалежна людність. Міщани. Невільники. Проголошення дворянської республіки. Великий Вальний Сейм – двопалатний парламент. «Генрікові артикули». Обрання короля Речі Посполитій. Світські суди: земські, магістратські, підкоморські, шляхетські. Королівські суди та їх види. Духовний суд. Варшавський сейм 1578 р. Утворення королівського трибуналу.

Джерела формування козацтва. Д. Байда – Вишневецький – будівничий Запорізької Січі. Органи військово-адміністративної влади, кошового уряду (отаман, військовий суддя, писар, осавул). Полкова старшина. Судова система на Січі. Суд курінного отамана, військового судді, кошового отамана, козацької Ради. Козацьке звичаєве право. Його застосування. Визначення злочинів та покарань. Визвольна війна українського народу під проводом гетьмана Б.Хмельницького. Військо Запорізьке. Органи управління козацькою державою. Зборівська 1649 р. та Білоцерківська 1651 р. угоди Війська Запорізького із Річчю Посполитою. Переяславська Рада. Березневі статті 1654

р. «Руїна». Віленська угоди 1656 р. Гадяцька угода (1658 р.), Андрусівське перемир'я 1667 р. Вічний мир 1686 р. Константинопільський мир з Туреччиною 1710 р. І. Мазепа. Шведсько-українська угода 1708 р. Конституція гетьмана П. Орлика 1710 р. Кодекси XVIII ст.: «Права, за якими судиться малоросійський народ» 1743 р., «Суд і розправа в правах малоросійських» 1750 р., «Книга Статут та інші права малоросійські» 1764 р., «Екстракт малоросійських прав» 1767 р. Заборона імператрицею Катериною II гетьманства в Україні в 1764 р. Руйнування Запорізької Січі в 1775 р. Адміністративно-територіальна реформа в Україні.

Тема 9. Державно-правове становище українських земель у складі Австро-Угорської та Російської імперії (кін. XVIII ст. -1918 рр.). Поділи Речі Посполитої Польської. Правовий статус етнічних територій у складі Росії та Австро-Угорщини. Кучук-Кайнаджирський мирний договір, Ясський мирний договір. Створення губерній, повітів, волостей. Структура та функції правоохоронних (поліцейських) органів. Державні реформи 60-70 рр. XIX ст. (зміни в структурі органів влади і управління, відміна кріпосницького права, реформа місцевого самоуправління (земства, міські думи), міська, судова, військова реформа). Державну дума. Кодифікації права в системі Російської імперії першої половини XIX ст. Закони для лівобережних українських губерній («Зібрання малоросійських прав» 1807 р., «Звід місцевих законів губерній і областей, приєднаних від Польщі», «Повне зібрання законів російської імперії» 1830 р., «Звід законів Російської імперії» 1842 р.). Адміністративно-територіальний поділ Галичини, Буковини та Закарпаття. Реформи імператриці Марії-Терезії та Йосифа II. Революція 1848-1849 рр. Галицький та Буковинський сейм. Цивільний кодекс Австрії 1811 р., Цивільний кодекс 1895 р., Торговий кодекс 1863 р., Закон про компетенцію суду 1852 р., Закон про судочинство по безспірних справах 1854 р., Цивільно-процесуальний кодекс Австрії 1895 р. та Кримінальний кодекс 1852 р. Кримінальний кодекс Угорщини 1879 р. у Закарпатті.

Тема 10. Національне державне будівництво в Україні в 1917-1921 рр. Держава і право України у міжвоєнний період (1918-1941 рр.). I-IV Універсали Української Центральної Ради. Органи центральної та місцевої влади – Генеральний секретаріат, Губернські та повітові комісаріати, волосні староства. Народна міліція. Брестський мирний договір. Конституція УНР 29 квітня 1918 р. Гетьман П. Скоропадський. Грамота до всього українського народу. Закони про тимчасовий державний устрій України. Земельне законодавство. Запровадження приватної власності на землю. Будівництво збройних сил Української держави Гетьмана П. Скоропадського. Відновлення УНР. Директорія. Заява Директорії від 26 грудня 1918 р., діяльність Трудового конгресу. Закон «Про форму влади в Україні» від 23 січня 1919 р. Проект Конституції. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Організація влади. Президент ЗУНР. Злука УНР-ЗУНР. Української Галицької Армії. Варшавський договір 21 квітня 1920 р.

Проголошення радянської влади в Україні. Всеукраїнські з'їзди Рад. Донецько-Криворізька Радянська республіка. Двовладдя в Україні. Політика

«воєнного комунізму». Конституція УСРР 1919 р. Диктатура пролетаріату. Проголошення СРСР 30 грудня 1922 р. Конституція СРСР 1924 р. Конституцію УСРР 15 травня 1929 р. Законодавство періоду НЕПу. Перша кодифікації права в Україні. Правове забезпечення колективізації та індустріалізації. Політичні репресії 30-х рр. Конституція УРСР 1937 р. Надзвичайні комісії, НКВС, ДПУ, ОДПУ, «надзвичайні трійки».

Тема 11. Держава і право українських земель у період від 1944 р. до 1991 р. та в роки незалежності України (з 1991 р.). Приєднання Криму та Севастополя в 1954 р. до складу УРСР. Десталінізація. Реформи уряду М. Хрущова. Ради народних господарств. Державний переворот 1964 р. Реорганізація органів держбезпеки, внутрішніх справ. Друга кодифікація права в УРСР. Конституція УРСР 1978 р. Дисидентський рух в Україні. Українська Гельсінська спілка. «Перебудова» другої половини 80-х рр. (госпрозрахунок та самоокупність підприємств), політичні реформи скликання першого з'їзду народних депутатів СРСР та вибори першого Президента СРСР. Формування багатопартійної системи в Україні. Проголошення Декларації про державний суверенітет України.

Вибори до Верховної Ради УРСР 1990 р. Спроба державного перевороту 19-24 серпня 1991 р. Проголошення Акту незалежності України 24 серпня 1991 р. Закон про правонаступництво СРСР від 12 листопада 1991 р. Референдум 1 грудня 1991 р. Перші вибори президента України. Державна символіка України – прапор, герб, гімн. Формування Збройних сил України, Національної гвардії, Служби Безпеки, прикордонних військ, внутрішніх військ, військ цивільної оборони. Закон про громадянство. Закон про мову. Декларація прав національностей України. Конституція 1996 р. Структура політичної влади, правове забезпечення змін в економіці, закони про власність, про підприємництво, про державну податкову службу, про аудиторську діяльність, зміни в кримінальному та кримінально-процесуальному законодавстві, сучасне цивільне, шлюбно-сімейне та житлове законодавство. Державно-правові питання в програмних документах та практичній діяльності сучасних політичних партій. Статус релігійних конфесій та організацій. Статус та функції системи українських правоохоронних органів, судової системи України, Прокуратури, Адвокатури. Реформування галузей права на сучасному періоді. Правова регламентація майнових відносин в умовах незалежності. Зміни що відбулися у кримінальному, кримінально-процесуальному праві. Зміни до Конституції України. Міжнародна доктрина України (НАТО, ОБСЄ, СОТ тощо). Боротьба за демократичний напрям розвитку України. Внесення змін до Конституції про повноваження вищих посадових осіб. Політична криза та розпуск Верховної Ради України. Боротьба за політичну владу у державі протягом 2008-2009 р., 2012 р. Законодавча діяльність уряду та зміни у судовій владі на сучасному етапі. Революція Гідності. Російська інтервенція. Реформи місцевого самоврядування. Вибори президентів України 2014, 2019 рр. Військова агресія РФ.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Методи навчання

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- проблемно-пошукові методи навчання.

5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання роботи здобувачів/здобувачок вищої освіти здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:

Форма навчання	Робота на семінарських заняттях	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Екзамен	Разом
денна форма навчання (залік)	30	10	20	40	100
заочна форма навчання (залік)	20	20	-	60	100

Для переводу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

для денної форми навчання

$$K = \frac{\text{сума одержаних оцінок (балів)}}{\text{округлити } (0,6 * \text{кількість групових занять}) * 5} * 30 =$$

для заочної форми навчання

$$K = \frac{\text{сума одержаних оцінок (балів)}}{\text{округлити } (0,6 * \text{кількість групових занять}) * 5} * 20 =$$

Модульна контрольна робота

- 19-20 балів – «5» відмінно;
- 15-18 балів – «4» добре;
- 10-14 балів – «3» задовільно;
- 0-9 балів – «0» незадовільно.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

- оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

- оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

- оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

- оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

- оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

- оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

- оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

- оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

- 1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

- 1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

- 1 бал - теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

- 2 бали - грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач повинен аргументовано мотивувати.

При оцінюванні заліку/екзамену на денній формі навчання застосовуються такі критерії:

- **36-40 балів** – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді

здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

- **28-35 балів** – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

- **20-27 балів** – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

- **0-19 балів** – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Критерії оцінювання заліку/екзамену на заочній формі навчання:

50-60 балів – «відмінно» – здобувач та здобувачка вищої освіти повністю виконали завдання та надали вірне розкриття питань.

40-49 балів – «добре» – здобувач та здобувачка вищої освіти виконали завдання та допустили незначні помилки, при розкритті питань, що суттєво не впливають на загальний висновок;

30-39 балів – «задовільно» – здобувач та здобувачка вищої освіти надали ідею розв'язання завдання, але у розрахунках або в юридичних висновках існують значні помилки, при розкритті питань, які приводять до викривлення рішення;

0-29 балів – «незадовільно» – здобувач та здобувачка вищої освіти не можуть виконати завдання або роблять принципові помилки, які викривлюють усе рішення щодо розкриття питань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
82–89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
75–81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок.
67–74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи

			виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.
60–66		Е	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
35–59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу та здобувачці вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач та здобувачка вищої освіти повинні повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові:

1. Куракін О. М., Туренко О. С., Іванов І. В. Історія держави і права зарубіжних країн : підручник. Київ : ДП «ІНФОТЕХ», 2022. 546 с.
2. Історія держави і права України. Частина І : навчальний посібник (опорні конспекти лекцій) / Укладачі Зозуля Є. В., Дацюк Т. К., Іванов І. В. Київ: Алерта, 2023. 240 с.

Допоміжні:

1. Дудченко О. С. Історія держави і права України та зарубіжних країн: навч.-метод. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2011. 246 с.
2. Історія держави і права зарубіжних країн: Навч. посібник. О.М. Джу́жа, Т.А. Третьякова, В.С. Калиновський та ін. Київ : НАВС, 2012. 376 с.
3. Калганова О. А. Історія держави і права зарубіжних країн (у визначеннях і схемах): навч. посіб.; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь : Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2014.
4. Крестовська Н. М. Історія держави і права зарубіжних країн: хрестоматія-практикум Харків: Одиссей, 2010. URL: http://pidruchniki.com/1584072058608/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_zarubizh_nih_krayin
5. Кузьминець О. В. Історія держави та права зарубіжних країн (схеми, таблиці, коментарі, термінологічний словник): навч. посіб. Київ : Гранма, 2012. 240 с.
6. Орленко В. І. Історія держави і права зарубіжних країн : посіб. для підготов. до іспитів. Київ: Вид. Паливода А. В., 2010. 243 с.
7. Тихоненков Д. А. Історія держави і права зарубіжних країн. Відповіді на екзаменаційні питання Харків : Право, 2020. 248 с.

8. Тищик Б. Історія держави і права зарубіжних країн. Новітній час (1918 р. - початок ХХІ ст.) Львів : Світ, 2016.

9. Трофанчук Г. І. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2013. URL: http://pidruchniki.com/1584072056540/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_zarubizhni_h_krayin

Інтернет-ресурси:

1. <https://osvita.dnuvs.ukr.education/md/course/view.php?id=767> Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА: Освіта»
2. <http://zakon.rada.gov.ua/> Законодавство України на офіційному веб-сайті Верховної Ради України
3. <http://www.nbuv.gov.ua/> Бібліотека України імені В.І. Вернадського